

MINISTRSTVA

853. Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev podzemnih elektroenergetskih vodov izmenične nazivne napetosti nad 1 kV do 400 kV

Na podlagi tretjega odstavka 32. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) minister za infrastrukturo izdaja

PRAVILNIK

o tehničnih pogojih za graditev podzemnih elektroenergetskih vodov izmenične nazivne napetosti nad 1 kV do 400 kV

1. člen

(vseбина)

(1) Ta pravilnik določa tehnične pogoje za varno in ekonomično graditev ter varno, zanesljivo in nemoteno obratovanje, vzdrževanje in uporabo podzemnih elektroenergetskih vodov izmenične nazivne napetosti nad 1 kV do 400 kV (v nadaljnjem besedilu: podzemni EE vod).

(2) Določbe tega pravilnika se uporabljajo tudi pri vzdrževalnih delih v javno korist na področju energetike, ki jih določa Energetski zakon (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in podzakonski akti.

(3) Ta pravilnik se ne uporablja za sistem voznih vodov elektrificiranih železniških prog, podzemnih rudnikov, morskih ploščadih in ladij.

2. člen

(pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

– **blodeči tok** je električni tok, ki prodira v zemljo skozi obratovalno ozemljilo ali po naključni zemeljski poti in teče nenadzorovano v kovinskih strukturah,

– **elektro kabelska kanalizacija** (v nadaljnjem besedilu: EKK) je gradbeni inženirski objekt sestavljen iz cevi, jaškov, kinet in drugih elementov namenjenih polaganju kablov,

– **izolacija** je sklop izolacijskih materialov, vgrajenih v kabel s funkcijo vzdržati napetost,

– **kabel** je sestav iz ene žile s plaščem ali več žil s skupnim plaščem, morebitnih lastnih prevlek, električne in mehanske zaščite ter zaščitnih prevlek (kovinski plašč, armatura in zunanji plašč),

– **kabelski pribor** so končniki, konektorji, spojke, kabelski čevlji, tulci, omarice za ozemljitev kabelskih zaslonov, natični pribor, pribor za povezovanje kabelskih zaslonov ter oprema za tesnjenje prehoda skozi steno,

– **kompensacijski vodnik** je vodnik, ki poteka tik ob kablu ter je ozemljen najmanj na obeh koncih,

– **kovinski oklep** je žični ali trakast oklep, namenjen mehanski zaščiti,

– **prečna zapora** je zaščita pred vlago, sestavljena iz materiala, ki ne prepušča vode in vlage,

– **vzdolžna zapora** je zaščita, izvedena z materialom, ki preprečuje vzdolžno prodiranje vode,

– **ozemljitev** je električno prevodna zveza posameznih prevodnih delov z ozemljilom,

– **ozemljitev nevtralne točke omrežja** je način povezave nevtralne točke omrežja na potencial zemlje,

– **podvrtnje** je gradbeni poseg nadzorovanega vrtnja v zemlino, praviloma pod obstoječimi infrastrukturnimi objekti (npr. ceste, železnica), vodotoki ali gospodarsko javno infrastrukturo,

– **podzemni EE vod** je kabel, mehanska in električna zaščita, elektro kabelska kanalizacija, kabelski pribor ter tesnilni pribor in podobno,

– **prepletanje kabelskih zaslonov** je način povezave kabelskih zaslonov z namenom zmanjševanja induciranih napetosti in tokov v zaslonu enožilnih kablov,

– **visoka napetost** (v nadaljnjem besedilu: VN) je medfazna izmenična napetost nad 1 kV do 400 kV,

– **vodnik** je prevodni del žile, sestavljen iz ene ali več različno oblikovanih žic, praviloma iz bakra ali aluminija, katerih funkcija je prevajanje električnega toka,

– **zaslon** je prevodna plast ali več prevodnih plasti, katerih funkcija je oblikovanje električnega polja v izolaciji in prevajanje toka zemeljska stika,

– **žila** je osnovni sestavni element kabla, ki jo sestavljata vodnik, polprevodna plast, izolacija in zunanja polprevodna plast.

(2) Drugi izrazi v tem pravilniku imajo enak pomen, kot so določeni v Energetskem zakonu in standardih.

3. člen

(splošne zahteve)

(1) Podzemni EE vod mora vzdržati načrtovane električne, mehanske, toplotne, klimatske in okoljske vplive na mestu vgradnje. Načrtovanje, projektiranje in gradnja podzemnih EE vodov se izvede v skladu s stanjem tehnike in dobro inženirsko prakso.

(2) Pri projektiranju in gradnji podzemnih EE vodov se upošteva:

– zanesljivo obratovanje,
– varno uporabo in vzdrževanje,
– zaščito pred neposrednim in posrednim dotikom delov pod napetostjo,

– zaščito pred nevarnostjo obloka in pregrevanjem,

– zaščito pred udarom strele in prenapetostjo,

– mehansko odpornost in stabilnost,

– varnost pred požarom,

– higiensko in zdravstveno zaščito ter zaščito okolice.

4. člen

(tehnični pogoji)

(1) Če ta pravilnik ne določa drugače, tehnične pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, določajo naslednji standardi, ki se nanašajo na:

- distribucijske kable z ekstrudirano izolacijo za nazivne napetosti od 3,6/6 (7,2) kV do vključno 20,8/36 (42) kV,
- elektroenergetske kable z ekstrudirano izolacijo in njihov pribor za naznačene napetosti nad 30 kV (Um = 36 kV) do 150 kV (Um = 170 kV) – Preskusne metode in zahteve,
- energetske kable z ekstrudirano izolacijo in njihov pribor za nazivne napetosti nad 150 kV (Um = 170 kV) do 500 kV (Um = 550 kV) – Preskusne metode in zahteve,
- energetske kable z ekstrudirano izolacijo in njihov pribor za nazivno napetost od 1 kV (Um = 1,2 kV) do 30 kV (Um = 36 kV) – v delu, ki se nanaša na kable nazivne napetosti od 6 kV (Um = 7,2 kV) do 30 kV (Um = 36 kV),
- preskusne zahteve za pribor, ki se uporablja na elektroenergetskih kabljih za naznačene napetosti od 3,6/6(7,2) kV do vključno 20,8/36(42) kV – 1. del: Kabli z ekstrudirano izolacijo,
- vtični skoznjiki za napetosti nad 1 kV do 52 kV in tokove od 250 A do 2,50 kA za opremo, razen za transformatorje, polnjene s tekočinami,
- preskusne metode za pribor energetske kablov za napetosti od 6 kV (Um = 7,2 kV) do 36 kV (Um = 42 kV),
- izračun tokovne obremenitve,
- pokrovi za odtoke in jaške na vozniških površinah in površinah za pešce – 1. del: Definicije, klasifikacija, splošna načela zasnov, zahtevane lastnosti in preskusne metode,
- pokrovi za odtoke in jaške na vozniških površinah in površinah za pešce – 1. del: Pokrovi za odtoke in jaške iz kompozitnih materialov,
- kabelske omare za prepletanje zaslonov kablov v delu, ki se nanaša na stopnja zaščite, ki jo zagotavlja ohišje.

(2) Pri gradnji, obratovanju, vzdrževanju in uporabi podzemnih EE vodov se lahko uporabijo tudi drugi standardi ali tehnične rešitve, ki so najmanj enakovredni zahtevam standardov iz tega člena, kar se dokazuje z izračuni ali tehnično utemeljitvijo.

5. člen

(način polaganja kablov)

Kabli se polagajo v trikotni ali ravninski razporeditvi, in sicer:

- neposredno v zemljo,
- v cevi elektro kabelske kanalizacije,
- v vertikalne kabelske jaške,
- v cevi ob mostovih izven svetle odprtine prednostno na dolvodni strani,
- v cevi pri križanju pod vodotoki,
- v mostni konstrukciji,
- na police v kabelskih prostorih, kanalih, predorih in kinetah,
- v cevi s podvrtanjem ali podobno tehnologijo,
- neposredno v vodo na dno rek, jezer in morja.

6. člen

(obremenjenost kablov)

Dejanska obremenjenost kabla s tokom se določi na podlagi termičnih lastnosti mesta vgradnje, pri čemer se upošteva:

- nazivno tokovno obremenitev,
- korekcijski faktor tokovne obremenitve v odvisnosti od temperature zemlje za različne specifične toplotne upornosti zemlje in faktorje obremenitve,
- korekcijski faktor tokovne obremenitve v odvisnosti od števila kablov v istem rovu pri posamezni formaciji, za različne specifične toplotne upornosti zemlje in faktorje obremenitve,
- produkt korekcijskih faktorjev, ki se nanašajo na način polaganja (polaganje v cevi, kanale itd.),

– največjo termično obremenitev, ki v življenjski dobi kabla nastane kot posledica obremenitve s tokom in mesta, kjer je kabel položen.

7. člen

(dimenzioniranje kabla na tok kratkega in zemeljskega stika)

Kabel mora zdržati tokove kratkih in zemeljskih stikov na mestu vgradnje v odvisnosti od trajanja.

8. člen

(zahteve za gradnjo podzemnih EE vodov)

(1) Novi podzemni EE vodi morajo biti dimenzionirani in zgrajeni skladno z razvojnimi načrti distribucijskega in sistema operaterja.

(2) Izvedbeni projekt mora vsebovati izračun ustreznosti izbire preseka vodnika kabla glede na zahtevano obremenitev, padec napetosti ter glede na izračunan tok kratkega stika in pogoje polaganja.

(3) Približevanje in križanje podzemnih EE vodov z drugimi infrastrukturnimi vodi, objekti, stavbami in inštalacijami določa Priloga 1, ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika.

(4) Električni potencial ozemljil pri križanju ali približevanju kablu ne sme presegati vzdržne napetosti plašča kabla.

(5) Če zaradi okoliščin na terenu ni mogoče izpolniti zahtev iz tretjega odstavka tega člena, so lahko ob izpolnitvi dodatnih varnostnih ukrepov, kot so mehanske, toplotne, električne ali druge zaščite, razdalje tudi manjše ali koti križanja drugačni.

(6) Podzemni EE vodi, ki so položeni v zemljo, ne smejo biti nadzidani, vhodi v kabelske jaške morajo biti stalno dostopni. V kabelskih kinetah mora biti kabel z najvišjo nazivno napetostjo položen najnižje, v razdalji, ki zagotavlja požarno varnost, ali je ločen od drugih vodov.

(7) Brez soglasja lastnika ali upravljavca podzemnega EE voda ni dovoljeno v EKK nameščati vodov druge infrastrukture.

(8) Kompenzacijski vodnik je sestavni del podzemnih EE vodov nad 45 kV nazivne napetosti takrat, ko so prevodni kabelski ekrani ozemljeni enostransko.

(9) Če je nevtralna točka omrežja z nazivno napetostjo do 45 kV ozemljena resonančno ali ni ozemljena in traja zemeljski stik več kot 4 sekunde, mora biti izolacija žil dimenzionirana za medfazo napetost do zemlje.

(10) Na območjih z vodo, na poplavnih območjih ali kjer je velika nevarnost vdora vode v kabelsko kanalizacijo, se uporabljajo kabli z dodatno zaščito pred vdorom vode. Preprečeno mora biti odnašanje zasipnega materiala in premikanje kabelske kanalizacije. Kadar voda ni pH nevtralna, mora biti plašč kabla odporen na baze ali kisline.

(11) Traso in globino položenih podzemnih EE vodov se geodetsko posname in izdela geodetski načrt ter vpiše v zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture.

9. člen

(zaščita kabla pred preobremenitvijo, kratkim in zemeljskim stikom)

(1) Kabel mora biti zaščiten pred učinkom toka preobremenitve, kratkega in zemeljskega stika z zaščitno napravo na avtomatski izklop. Izbor in karakteristike zaščitne naprave se določi glede na način polaganja, pogojev vgradnje, trajno dopusten tok, kratkostično moč na mestu vgradnje in termično zmogljivost kabla.

(2) Zaščita pred kratkim in zemeljskim stikom ter preobremenitvijo se vgradi najmanj v točki napajanja (razdelilna transformatorska postaja, elektrarna in podobno).

10. člen

(zaščita kabla pred mehanskimi poškodbami)

Kabel mora biti zaščiten pred mehanskimi in električnimi poškodbami med polaganjem in po njem, in sicer:

- upošteva se najnižja temperatura okolice, ki jo določajo standardi ali proizvajalec,
- enožilni kabli morajo biti položeni tako, da sile, ki nastanejo zaradi kratkega stika, teh ne poškodujejo,
- način in globina polaganja kabla morata zagotavljati, da so zunanji vplivi omejeni na sprejemljive varne vrednosti. Pri polaganju v korita morajo biti kabli položeni v določeni globini in pokriti z (betonskimi) ploščami ali opozorilnimi rešetkami, da se prepreči škoda, ki jo povzročijo uporabniki prostora,
- podzemljski in podvodni kabli morajo biti mehansko zaščiteni na mestih prehoda iz vode ali zemlje na prosto,
- kabli se položijo na dno kabelskega jarka, na katerem ne sme biti kamenja.

11. člen

(označevanje)

(1) Vsak podzemni EE vod mora biti na obeh koncih in v kabelskih jaških označen najmanj s podatki o tipu, prerezu, nazivni napetosti, dolžini in imenu ali številki izvoda/voda. Smiselno enako se označijo kabelske spojke in prepletanje kabelskih zaslonov v kabelski kanalizaciji.

(2) Če se na podzemnemu EE vodu uporabi prepletanje zaslonov ali ozemljevanje zaslona s prenapetostnimi odvodniki, mora biti to vidno označeno na obeh koncih.

12. člen

(nazivna napetost)

Električne lastnosti kabla morajo ustrezati nazivni napetosti omrežja, katerega del je.

13. člen

(zaščita pred blodečimi tokovi)

Če so prisotni blodeči tokovi, je potrebno izvesti zaščitne ukrepe pred škodljivimi vplivi le-teh na EE vode.

14. člen

(inducirana napetost in tok v zaslonih kablov)

(1) Pri projektiranju podzemnih EE vodov je potrebno v kabelskih zaslonih zagotoviti inducirane napetosti in tokove v dovoljenih mejah.

(2) Pri podzemnih EE vodih je potrebno upoštevati navodila proizvajalcev kablov glede induciranih napetosti v kabelskih zaslonih, ki ne smejo prekoračiti vrednost zdržne napetosti plašča kabla. Tehnične rešitve omejevanja induciranih napetosti in tokov morajo temeljiti na dogovoru med projektantom in naročnikom.

15. člen

(zaščita pred atmosferskimi razelektritvami)

Na izpostavljenih hribovitih območjih z gostoto udarov strel nad 5 strel/km² na leto (smučišča, oddajniški vrhovi, pobočja, slemena...) in upornostjo tal nad 2 kΩm, se uporabi kabel z dodatnim zunanjim kovinskim oklepom ali kabel brez dodatnega zunanjega kovinskega oklepa z zaščitnim vodnikom, položenim najmanj 30 cm nad kablom.

16. člen

(prenapetostna zaščita)

Na prehodih v nadzemno omrežje se vgradijo prenapetostni odvodniki. Druge lokacije prenapetostnih odvodnikov se določijo z izračuni.

17. člen

(polaganje podzemnih EE vodov neposredno v zemljo)

(1) Najmanjša globina podzemnih EE kablov, položenih neposredno v zemljo, mora biti naslednja:

- dovoljene napetost dotika in koraka nad kablom pri kratkih ali zemeljskih stikih ne sme biti prekoračena,

- preprečiti je treba neposreden dotik kabla in uporabnikov prostora,

- preprečiti je treba mehanske poškodbe pri uporabi zemljišča, v katerega je kabel položen.

(2) Za kable nad 45 kV se izvedejo meritve napetosti koraka in dotika, kjer so izpostavljeni prevodni deli v varovalnem pasu kablovoda.

(3) Zasip se izvede z materialom ustrezne granulacije in toplotne prevodnosti. Pred polaganjem kabla se preveri zahtevana globina kabelskega jarka.

(4) Mehanska zaščita podzemnih EE kablov se izvede s ščitniki, ki so položeni nad kablom, ali z zaščitnimi elementi. Nad mehansko zaščito se položi opozorilni trak rdeče barve z napisom »POZOR ENERGETSKI KABEL«, katerega globino polaganja določi projektant.

(5) Če je vzporedno položenih več kablov ali podzemnih EE vodov, se opozorilni trak položi najmanj nad skrajnima kabloma.

18. člen

(zaščita pred mehansko preobremenitvijo)

Če se pričakuje mehanska preobremenitev podzemnih EE kablov, položenih na strmih ali plazovitih območjih, je treba izvesti zaščito pred mehansko preobremenitvijo.

19. člen

(zaščita pred prekomernim magnetnim poljem)

Prekomerno magnetno polje se prepreči z uporabo trižilnih ali polaganjem enožilnih kablov v trikot, polaganjem v večjo globino, odmikanjem od občutljivih območij, z zaslanjanjem.

20. člen

(zaščita pred koreninami dreves)

V varovalnem pasu podzemnih EE vodov ni dovoljena zasaditev dreves ter grmičevja.

21. člen

(elektro kabelska kanalizacija)

Elektro kabelska kanalizacija se praviloma gradi:

- v komunalno opremljenih območjih (mesta, industrijske cone, ...),
- v predvidenih zazidalnih območjih,
- pod voznimi in pohodnimi površinami,
- pod železniškimi progami, vodotoki in podobno.

22. člen

(zahteve za gradnjo EKK)

(1) Najmanjša globina zgornjega roba cevi EKK mora ustrezati zahtevam prvega odstavka 17. člena tega pravilnika.

(2) Mehanska zaščita cevi EKK mora biti izvedena z zapisnim materialom ustrezne granulacije ali z obbetoniranjem. Nad EKK se položi opozorilni trak rdeče barve z napisom »POZOR ENERGETSKI KABEL«, katerega globino polaganja določi projektant.

(3) Velikost kabelskih jaškov mora biti najmanj takšna, da omogoča minimalni polmer ukrivljenja kabla z največjim predvidenim presekom. Notranji premer cevi mora biti najmanj 1,5 večji, kot je premer kabla z največjim predvidenim presekom,

(4) EKK mora biti pred polaganjem kablov brez tujkov in čista.

23. člen

(zahteve za kabelski pribor)

(1) Kabelski pribor mora biti vsaj enako mehansko in dielektrično trden kot sam kabel ter brez poškodovanja vzdržati pričakovane vplive okolice, kot so vlaga, korozija, ozon, ultravijolična svetloba, razne nečistoče in podobno.

(2) Izbira kabelskih objemk mora upoštevati način namestitve VN kablov. Kabelske objemke morajo biti dimenzionirane za vsa normalna in izredna obratovalna stanja (kratki stiki, ...). Kabelske police morajo zdržati mehanske obtežbe, ki nastanejo pri montaži in kratkih stikih.

24. člen

(zahteve za polaganje in montažo kablov)

(1) Pri polaganju in montaži kabla je treba ravnati tako, da se njegovi parametri ne spremenijo, upoštevajoč navodila proizvajalcev.

(2) Upoštevati je treba s strani proizvajalca kabla določene minimalne zahteve glede polaganja in montaže kablov, ki so:

- dovoljen najmanjši upogibni polmer krivljenja,
- dovoljena največja sila vlečenja, fizikalne in kemijske lastnosti se v primeru izpostavljenosti zahtevnejšim pogojem obratovanja, kot so ultravijolična svetloba, visoke temperature in podobno, ne smejo spremeniti,
- gladkost in trdnost podlage, na katero se kabel polaga,
- minimalna dovoljena temperatura pri polaganju,
- priključitev kabla na priključno mesto (odklopniki) ne sme povzročiti, da bi bil kabel mehansko preobremenjen ali izpostavljen temperaturam, ki so višje od dovoljene v predvidenih pogojih obratovanja.

25. člen

(zahteve za polaganje kablov v objekte)

(1) V objektih se kabli polagajo v kinete, na kabelske police ali na drug način tako, da se mehanske in električne lastnosti kabla ne spremenijo. Zagotovljena mora biti varnost pred previsoko napetostjo dotika.

(2) Način polaganja, izbor kabla in kabelskega pribora mora biti v skladu z zahtevami načrta požarne varnosti.

(3) Uvod kablov v objekt mora biti izveden tako, da zagotavlja protipožarno zaporo glede na požarni načrt ter da prepreči vdor tujkov in vode.

26. člen

(dokumentacija, preverjanje in preskusi)

(1) Kabel in celoten pribor mora imeti pred polaganjem dokumentacijo o kakovosti, skladno zahtevami naročnika in rezultate preskusov, skladno s standardi o preskušanju.

(2) Pred polaganjem kabla se preveri stanje bobna, na katerem je ta navit, brezhibnost zaščitnih kap na koncih kabla, stanje plašča na vrhnjem sloju navitja bobna in možnost odvijanja brez poškodovanja.

(3) Po polaganju, montaži in pred prvim priklopom pod napetost se opravi najmanj napetostni preskus dielektrične trdnosti izolacije žil in zunanjega plašča, skladno s standardi o preskušanju ter o tem izdela poročilo.

27. člen

(nadzor)

Investitor mora zagotoviti strokovni nadzor:

- pri vgradnji ustreznega kabla in pripadajočih materialov,
- pri izvajanju gradnje in polaganjem,
- pri preizkušanju in meritvah,
- nad aktivnostmi pred začetkom obratovanja podzemnega EE voda.

KONČNA DOLOČBA

28. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati 1. oktobra 2021.

Št. 007-390/2020

Ljubljana, dne 26. februarja 2021

EVA 2020-2430-0100

Jernej Vrtovec
minister
za infrastrukturo

Priloga 1

Tabela križanj, približevanj in vzporednih potekov podzemnih EE vodov z drugimi infrastrukturnimi objekti, podzemnimi vodi in inštalacijami

Objekti - inštalacije	Križanje	Približevanje - oddaljenost
Vodovod (transportni in primarni)	≥0,5 m, kot križanja ≥45°, zaščitna cev na vsako stran najmanj 2 m	≥1,5 m
Vodovod (sekundarni in priključki)	≥0,3 m, kot križanja ≥30°; nad 45 kV ≥0,5 m, zaščitna cev na vsako stran najmanj 2 m	≥0,5 m; nad 45 kV ≥1 m
Kanalizacija (primarna in sekundarna)	≥0,5 m, kot križanja ≥30°, zaščitna cev na vsako stran najmanj v dolžini globine kanalizacije	≥ globina kanalizacije v m x 0,4, minimalno 0,5 m, v kabelski kanalizaciji minimalno 0,4 m
Plinovod do 5 bar	≥0,3 m, kot križanja ≥30°, zaščitna cev na vsako stran ≥1 m	≥0,5 m
Plinovod nad 5 bar do 16 bar	≥0,3 m, kot križanja ≥45°, zaščitna cev na vsako stran ≥3 m	≥0,5 m; nad 45 kV ≥1,5 m
Plinovod nad 16 bar	≥0,5 m, kot križanja ≥45°, zaščitna cev na vsako stran ≥3 m	≥0,5 m; nad 45 kV ≥1,5 m in študija o vplivu blodečih tokov
Toplovod	≥0,6 m, kot križanja ≥45°; nad 45 kV ≥1,0 m, kabel pod toplovodom v zaščitni cevi, 3 m na vsako stran	>2,0 m
Železnica	1,5 m pod zgornjim ustrojem, kot križanja 90°, zaščitna cev na vsako stran 5,0 m od roba praga	v naselju ≥6 m, izven naselja ≥ 8 m od osi skrajnega tira; študija o vplivu blodečih tokov, omilitveni ukrepi, če je razdalja manjša
Avtoceste, hitre ceste	≥1,5 m, kot križanja 90°, zaščitna cev ≥1,5 m od roba vozišča	≥1,5 m od roba vozišča
Predori	nad predorom ni zahtev	v zaščitni cevi, praviloma ob vozni površini
Državne ceste	≥1 m; nad 45 kV ≥1,5 m, kot križanja ≥45° v zaščitni cevi ≥1 m od roba vozišča	≥1,5 m od roba vozišča, pod voziščem v zaščitnih ceveh ≥1,0 m, nad 45 kV 1,5 m
Lokalne ceste	≥0,8 m; nad 45 kV ≥1,5 m, kot križanja ≥30°, v zaščitni cevi ≥1 m od roba vozišča	≥1,0 m od roba vozišča, pod voziščem v zaščitnih ceveh ≥1,0 m; nad 45 kV ≥1,5 m
Obdelovalna površina	do 45 kV >0,7 m + globina obdelave; nad 45 kV >1,2 m + globina obdelave	
Drevesa	≥2,5 m od korenčnika; <2,5 m od korenčnika kabel v zaščitni cevi	≥2,5 m korenčnika; <2,5 m od korenčnika kabel v zaščitni cevi
Vodotoki	≥1,5 m, kot križanja ≥45°, pod dnom struge v zaščitni cevi, ≥5 m od roba brežine	≥5,0 m od brežine

Temelji stavbe	prepovedano	$\geq 0,5$ do 1 m v zaščitni cevi
Telekomunikacijski vodi	$\geq 0,5$ m, kot križanja $\geq 30^\circ$, zaščitna cev 1 m na vsako stran za oba kabla	$\geq 0,5$ m, 1 m od TK droga zaščiten s cevjo; nad 45 kV ≥ 1 m,
Elektroenergetski kabel do 1 kV (NN kabel), javna razsvetljava	$\geq 0,5$ m, kot križanja $\geq 30^\circ$, v zaščitni izolacijski cevi, $\geq 1,5$ m na vsako stran	do 45 kV $\geq 0,2$ m; nad 45 kV $\geq 0,5$ m, do 1,5 m v zaščitni izolacijski cevi
Elektroenergetski kabel do 45 kV	do 45 kV $\geq 0,5$ m, kot križanja $\geq 30^\circ$ nad 45 kV $\geq 0,5$ m, v zaščitni cevi, kot križanja $\geq 30^\circ$	do 45 kV $\geq 0,2$ m; nad 45 kV $\geq 0,5$ m
Elektroenergetski kabel nad 45 kV	$\geq 0,5$ m, oba v zaščitni izolacijski cevi, 1 m na vsako stran	$\geq 0,6$ m
Ozemljitev	$\geq 0,5$ m, v zaščitni izolacijski cevi, na vsako stran 3 m	0,2 m; nad 45 kV do 3,0 m v zaščitni izolacijski cevi
Strelovodi	$\geq 0,5$ m, kot križanja $\geq 30^\circ$, v izolacijski cevi 3,0 m na vsako stran	do 3,0 m strelovod v izolacijski cevi

* upoštevati je potrebno tudi zahteve upravljavcev.

854. Odredba o začasnih ukrepih na področju izvajanja pripravništva, sekundariata in specializacije v času obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19

Na podlagi 1. in 3. točke prvega odstavka 37. člena Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE in 15/21 – ZDUOP) minister za zdravje izdaja

O D R E D B O**o začasnih ukrepih na področju izvajanja pripravništva, sekundariata in specializacije v času obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19****1. člen**

S to odredbo se z namenom zagotovitve zadostnih kadrovske zmogljivosti pri javnih zdravstvenih zavodih za opravljanje zdravstvene dejavnosti v času obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 (v nadaljnjem besedilu: COVID-19) določajo začasni ukrepi na področju:

- izvajanja pripravništva zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev (v nadaljnjem besedilu: pripravnik),
- izvajanja pripravništva doktorjev dentalne medicine (v nadaljnjem besedilu: pripravnik doktor dentalne medicine),
- izvajanja sekundariata zdravnikov sekundarijev (v nadaljnjem besedilu: sekundarij) in
- izvajanja specializacij zdravnikov specializantov ter doktorjev dentalne medicine specializantov (v nadaljnjem besedilu: specializant).

2. člen

Pripravništvo, sekundariat in specializacija iz prejšnjega člena se izvajajo, če so za to izpolnjeni pogoji, določeni v predpisih, ki urejajo pripravništvo zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev ter vsebino in potek sekundariata in specializacij zdravnikov.

3. člen

(1) Če pripravništva ni mogoče izvesti v skladu s prejšnjim členom, se programi pripravništva prilagodijo tako, da delodajalec pripravnika pozove k vključitvi v izvajanje zdravstvenih storitev, potrebnih za obvladovanje COVID-19.

(2) Če pripravništva ni mogoče izvesti na način iz prejšnjega odstavka, se lahko pripravnika vključi v izvajanje ukrepov, potrebnih za obvladovanje COVID-19, pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, pri katerem je pripravnik na kroženju.

4. člen

(1) Ne glede na 2. člen te odredbe se pripravništvo doktorjev dentalne medicine, sekundariat in specializacija (v nadaljnjem besedilu: usposabljanje) opravlja tako, da delodajalec pripravnika doktorja dentalne medicine, sekundarija oziroma specializanta pozove k vključitvi v izvajanje zdravstvenih storitev, potrebnih za obvladovanje COVID-19.

(2) Za namen iz prejšnjega odstavka lahko delodajalec pripravnika doktorja dentalne medicine, sekundarija oziroma specializanta pozove na delo.

(3) Če delodajalec nima potrebe po sodelovanju iz prejšnjega odstavka, se lahko pripravnika doktorja dentalne medicine, sekundarija oziroma specializanta vključi v izvajanje zdravstvenih storitev, potrebnih za obvladovanje COVID-19, pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, pri katerem je pripravnik doktor dentalne medicine, sekundarij oziroma specializant na kroženju.

5. člen

Pripravnika, pripravnika doktorja dentalne medicine, sekundarija in specializanta lahko delodajalec iz 3. in 4. člena te odredbe pozove na delo le, če v času poziva zagotavlja bolnišnično obravnavo pacientov, obolelih za COVID-19, oziroma ima organiziran oddelek COVID-19. Vpoklic iz prejšnjega stavka je namenjen zagotavljanju kadrovske zmogljivosti za bolnišnično obravnavo pacientov, obolelih za COVID-19.

6. člen

(1) Pripravniku, pripravniku doktorju dentalne medicine, sekundariju in specializantu se delo pri izvajanju zdravstvenih storitev, potrebnih za obvladovanje COVID-19, v skladu s to odredbo, upošteva v čas kroženja v skladu s programom pripravništva oziroma usposabljanja.

(2) Pripravniku, pripravniku doktorju dentalne medicine, sekundariju in specializantu, ki se mu delo iz prejšnjega odstavka ne more upoštevati v čas pripravništva oziroma usposabljanja v skladu s prejšnjim odstavkom, se pripravništvo oziroma usposabljanje na predlog nadzornega oziroma glavnega mentorja ustrezno podaljša.

7. člen

Minister, pristojen za zdravje, preverja utemeljenost ukrepov iz te odredbe na podlagi strokovnih mnenj.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA**8. člen**

(1) Pogodba o zaposlitvi pripravnika, pripravnika doktorja dentalne medicine, sekundarija in specializanta, veljavna ob uveljavitvi te odredbe, med trajanjem ukrepov iz te odredbe oziroma do prvega možnega opravljanja strokovnega oziroma specialističnega izpita, ne preneha veljati.

(2) Če je sekundariju ali specializantu v času usposabljanja odobrena specializacija in na tej podlagi ponujena sklenitev pogodbe o zaposlitvi, pogodba o zaposlitvi iz prejšnjega odstavka preneha veljati.

9. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in velja do 16. aprila 2021.

Št. 0070-63/2021/11
Ljubljana, dne 22. marca 2021
EVA 2021-2711-0047

Janez Poklukar
minister
za zdravje

855. Odredba o višini prispevkov za osebno dopolnilno delo

Na podlagi prvega odstavka 29. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT in 43/19) minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izdaja

O D R E D B O**o višini prispevkov za osebno dopolnilno delo****1. člen**

Višina prispevkov za osebno dopolnilno delo znaša na posamezno vrednotnico za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 8,41 eura, za zdravstveno zavarovanje pa 2,40 eura.

KONČNA DOLOČBA**2. člen**

Ta odredba začne veljati 1. aprila 2021.

Št. 0071-5/2021
Ljubljana, dne 17. marca 2021
EVA 2021-2611-0024

Janez Cigler Kralj
Minister za delo, družino, socialne zadeve
in enake možnosti

USTAVNO SODIŠČE

856. Odločba o ugotovitvi, da je 10. člen Zakona o visokem šolstvu v neskladju z Ustavo

Številka: U-I-163/16-14

Datum: 11. 3. 2021

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Računskega sodišča, na seji 11. marca 2021

o d l o č i l o :

1. Člen 10 Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 85/14, 75/16 in 65/17) je v neskladju z Ustavo.

2. Državni zbor mora ugotovljeno protiustavnost odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Računsko sodišče je vložilo zahtevo za oceno ustavnosti 10. člena Zakona o visokem šolstvu (v nadaljevanju ZVis), ki ureja pravno subjektiviteto univerze in članic. Sklicuje se na odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-34/94 z dne 22. 1. 1998 (Uradni list RS, št. 18/98, in OdlUS VII, 14) in št. U-I-156/08 z dne 14. 4. 2011 (Uradni list RS, št. 34/11) ter zatrjuje, da je izpodbijana določba nejasna, saj ni mogoče ugotoviti, ali so poleg univerze tudi članice univerze lahko pravne osebe. Na »problematičnost« izpodbijane določbe naj bi kazala različna statutarna ureditev pravnega statusa članic univerze na vseh treh javnih univerzah v Republiki Sloveniji (članice Univerze v Ljubljani naj bi imele status pravne osebe, članice Univerz v Mariboru in na Primorskem pa ne) in tudi sodna praksa rednih sodišč, ki so kljub ugotovitvam Ustavnega sodišča o nejasnosti 10. člena ZVis sprejela stališče, da je le univerza pravna oseba, članicam univerze pa se lahko s sklepom o priznanju sposobnosti biti stranka prizna ta sposobnost v delu, ko gre za spor iz tržne dejavnosti članice univerze. Zaradi nejasne zakonske določbe, ki naj bi omogočila članicam univerze pridobitev statusa pravne osebe, naj bi v praksi prihajalo do vrste problemov. Neenotnost naj bi se kazala pri vpisih v sodni register, saj so le članice Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju Univerza) vpisane kot samostojne pravne osebe. Prav tako naj bi bile le članice Univerze vpisane na Seznam neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov kot posredni uporabniki državnega proračuna, kamor se vpisujejo le pravne osebe. Tudi naj ne bi bilo jasno, kdo in v kolikšnem obsegu je dolžan oddati letno poročilo Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. Predlagatelj meni, da bi morala Univerza na podlagi letnih poročil svojih članic pripraviti in oddati letno poročilo za univerzo kot celoto, ne pa le letno poročilo za rektorat. Opozarja, da bi morale članice Univerze, če bi imele dejansko status posrednih proračunskih uporabnikov, pripraviti predloge finančnih načrtov in na pristojna ministrstva poslati podatke, potrebne za pripravo finančnih načrtov ministrstev. Pristojnemu ministrstvu bi morale predložiti tudi letno poročilo za preteklo leto najpozneje do 28. 2. tekočega leta. Predlagatelj navaja, da članice Univerze predlogov finančnih načrtov ne pošljejo samostojno pristojnemu ministrstvu, temveč Univerzi, ki ministrstvu predloži letni program dela za celotno univerzo. Prav tako naj tudi letnih poročil ne bi posredovale pristojnemu ministrstvu; letna poročila članic (za leti 2014 in 2015) naj bi namreč posredovala Univerza. Predlagatelj opo-

zarja tudi na težave, ki zaradi nejasne določbe nastajajo pri urejanju in evidentiranju premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov, ter pri sestavi in oddajanju premoženjske bilance.

2. Predlagatelj tudi meni, da bi moral 10. člen ZVis v skladu z načelom jasnosti in pomenske določljivosti jasno opredeliti pravno subjektiviteto članic, da glede tega ne bi prihajalo do opisanih nesprejemljivih ravnanj. Navaja, da bi bilo glede na zakonsko določen status univerze kot (edine) pravne osebe ter glede na okoliščino, da tudi sredstva, ki so pridobljena s prodajo na trgu, pomenijo del prihodkov, ki jih ni mogoče oddvojiti od tistih iz javnih virov, lahko edini revidirani subjekt univerza. Vendar pa naj po mnenju nekaterih pravnih strokovnjakov, ki naj bi jim v praksi sledila tudi Univerza, četrti odstavek 10. člena ZVis takega zaključka ne bi potrjeval in naj bi članicam Univerze celo pripisoval lastnosti pravne osebe. Po mnenju predlagatelja navedeno kaže, da je 10. člen ZVis nejasen do te mere, da v bistvenih elementih omogoča različno interpretacijo, kar je v nasprotju z ustavnim načelom, da morajo biti predpisi jasni in nedvoumni.

3. Ustavno sodišče je zahtevo poslalo Državnemu zboru, ki nanjo ni odgovoril.

4. Mnenje je poslala Vlada. Navaja, da upoštevajoč besedilo 3. člena v zvezi s prvim odstavkom 10. člena ZVis ne bi smelo biti sporno, da je le univerza pravna oseba in da njene članice tovrstnega statusa v razmerju do univerze ne smejo oziroma ne bi smele izkazovati. Vlada zatrjuje, da sme članica univerze v primeru, ko izvaja nacionalni program visokega šolstva, nastopati v pravnem prometu zgolj in edinole v imenu in za račun univerze, v drugih primerih, ko gre za opravljanje tržnih dejavnosti, pa lahko članica univerze nastopa v pravnem prometu samostojno v svojem imenu in za svoj račun. Razen navedenega naj ZVis ne bi neposredno razčlenjeval medsebojnih razmerij med univerzo in njeno članico oziroma naj statusa članic univerze ne bi opredeljeval bolj podrobno. Zato je po mnenju Vlade treba pritrditi predlagatelju, ko se sklicuje na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-34/94, s katero slednje ugotavlja, da je ZVis v nasprotju z načeli pravne države, saj ne določa statusa članic univerze oziroma tega ne opredeljuje dovolj jasno in določno.

5. Mnenje Vlade je Ustavno sodišče poslalo predlagatelju, ki nanj ni odgovoril.

B. – I.

6. Na podlagi sedme alineje prvega odstavka 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12 in 23/20 – v nadaljevanju ZUstS) lahko Računsko sodišče vloži zahtevo, če se zastavi vprašanje ustavnosti in zakonitosti predpisa v zvezi s postopki, ki jih vodi. Predlagatelj navaja, da izvaja revizijo pravilnosti poslovanja Univerze in da je predmet revizije preizkus pravilnosti poslovanja Univerze v delu, ki se nanaša na ureditev statusa članic univerze. Glede na navedeno je izpolnjen procesni pogoj iz sedme alineje prvega odstavka 23. člena ZUstS za obravnavo zahteve.¹

B. – II.

7. Glavni očitek predlagatelja je, da je 10. člen ZVis v neskladju z načelom jasnosti in pomenske določljivosti pravnih predpisov, ker ne določa jasno, ali so lahko članice univerze samostojne pravne osebe, kar v praksi na več področjih povzroča težave.

8. Eno od načel pravne države iz 2. člena Ustave zahteva, da so predpisi jasni in določni, tako da je mogoče ugotoviti vsebino in namen norme. To velja za vse predpise, zlasti pa je to pomembno pri predpisih, ki vsebujejo pravne norme, ki določajo pravice ali dolžnosti pravnih subjektov. Načelo jasnosti in pomenske določljivosti predpisov med drugim zahteva, da so norme opredeljene jasno in določno tako, da jih je mogoče

¹ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-12/16 z dne 4. 2. 2021 (Uradni list RS, št. 24/21), 12.–17. točka obrazložitve.

izvajati, da ne omogočajo arbitrarnega ravnanja ter da nedvoumno in dovolj določno opredeljujejo pravni položaj subjektov, na katere se nanašajo.²

9. Zahteva po jasnosti in pomenski določljivosti predpisa pa ne pomeni, da morajo biti predpisi taki, da jih ne bi bilo treba razlagati. Uporaba predpisov vedno pomeni njihovo razlago, in tako kot vsi drugi predpisi so tudi zakoni predmet razlage. Z vidika pravne varnosti, ki je eno od načel pravne države iz 2. člena Ustave, pa postane predpis sporen takrat, kadar s pomočjo pravil o razlagi ne moremo priti do njegove jasne vsebine.³ Predpis torej izpolnjuje zahtevo po jasnosti in pomenski določljivosti, če je mogoče z ustaljenimi metodami razlage ugotoviti vsebino pravila in je na ta način dolžno ravnanje naslovnikov določno in predvidljivo.⁴

10. Člen 10 ZVis z naslovom Pravna subjektiviteta univerze in članic določa:

»Univerza je pravna oseba. V okviru univerze se ustanovijo fakultete in umetniške akademije, lahko pa tudi visoke strokovne šole in drugi zavodi – članice univerze (v nadaljnjem besedilu: članice univerze).

Članice univerze imajo pravice in obveznosti, določene s tem zakonom, aktom o ustanovitvi univerze in statutom univerze.

Članice univerze pri izvajanju nacionalnega programa visokega šolstva, za katerega zagotavlja sredstva Republika Slovenija, nastopajo v pravnem prometu s pooblastili, ki jih določa akt o ustanovitvi univerze in statut, v imenu in za račun univerze.

V drugih primerih članice univerze nastopajo v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom univerze.

Članica univerze ima lahko žiro račun.«

11. Ustavno sodišče se je z vprašanjem pravnega statusa univerz in njihovih članic že ukvarjalo v odločbi št. U-I-34/94. Med drugim je ugotovilo protiustavnost takrat veljavnega Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 67/93 – v nadaljevanju ZVis/93), kolikor je določal, da so avtonomne tudi članice univerze. Člen 10 ZVis/93 je vseboval v bistvenem enako določbo, kot jo vsebuje veljavni 10. člen ZVis. Razlika med njima je le v tem, da 10. člen ZVis/93 še ni določal, da ima lahko članica žiro račun.⁵ Ustavno sodišče se v odločbi št. U-I-34/94 zakonodajalcu naložilo, da mora ugotovljeno protiustavnost odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe. Iz obrazložitve odločbe je razvidno, da je Ustavno sodišče ugotovilo protiustavnost ZVis/93 iz dveh razlogov. Po eni strani zato, ker je dajal avtonomnost vsem visokošolskim zavodom, torej tudi fakultetam, umetniškim akademijam in visokim strokovnim šolam, po prvem odstavku 58. člena Ustave pa so avtonomne samo univerze, po drugi

strani pa tudi zato, ker v nasprotju z načeli pravne države (2. člen Ustave) ni določal statusa članic univerze. Tako iz 10. člena ZVis po presoji Ustavnega sodišča ni bilo jasno, ali so fakultete in druge članice univerze pravne osebe ali ne, posledično pa je negotov tudi pravni status univerze (ali je ta le združenje članic, kar bi nasprotovalo ustavni določbi o njeni avtonomnosti, ali pa gre za posebno vrsto sestavljene pravne osebe, kar bi zahtevalo dodatno normativno ureditev takšnega izjemnega tipa pravnega subjekta). Ker zakonodajalec teh vprašanj ni uredil oziroma jih je uredil premalo natančno ter s tem ni izpolnil nalog, ki jih ima na področju visokega šolstva na podlagi tako imenovanega organizacijsko-pravnega institucionalnega jamstva države (70. točka obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-34/94), je bila izpodbijana ureditev v neskladju z 2. členom Ustave, pa tudi s 57. in 59. členom Ustave.

12. Zakonodajalec se je na navedeno odločbo Ustavnega sodišča odzval s sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 99/99 – ZVis-A). Vendar je odpravil zgolj protiustavnost v zvezi z določitvijo avtonomnosti, ne pa tudi tiste, ki jo je Ustavno sodišče ugotovilo v zvezi s pravnim statusom univerze in njenih članic.

13. Prvi odstavek 58. člena Ustave določa, da so univerze in državne visoke šole avtonomne. Ustavno sodišče se je tudi do vsebine prvega odstavka 58. člena Ustave že opredelilo.⁶ Iz ustavnosodne presoje izhaja, da ima pravico do avtonomije državna univerza oziroma državna visoka šola.⁷ Pravica do avtonomije pomeni pravico do odločanja v lastnih zadevah, to je v tistih, ki sodijo v univerzitetno področje in zadevajo univerzo oziroma visoko šolo. Ne glede na to, da prvi odstavek 58. člena Ustave ne določa, da mora zakonodajalec z zakonom predpisati način uresničevanja te ustavne pravice, pa iz ustavnosodne presoje izhaja, da državne univerze in državne visoke šole pravice do avtonomije ne morejo izvrševati neposredno na podlagi Ustave. Ta ustavna določba državo namreč zavezuje, da razmejti področje popolnoma avtonomnega od področja javnega ter visoko šolstvo uredi tako, da določi temeljne statusno-pravne, kadrovske, upravljaljske in finančne okvire delovanja državnih univerz oziroma visokih šol ter uredi temeljna razmerja med subjekti znotraj univerze ter položaj javnosti v upravljanju univerze in pri nadzoru nad njenim delovanjem. Pri tem pa država ne sme omejiti avtonomnosti državne univerze oziroma visoke šole v njeni znanstveno-pedagoški komponenti.⁸

14. Prvi odstavek 10. člena ZVis jasno določa, da je univerza pravna oseba. Hkrati določa, da se v okviru univerze ustanovijo fakultete in umetniške akademije, lahko pa tudi visoke strokovne šole in drugi zavodi (članice univerze). V nadaljnjih določbah 10. člena ZVis uvaja razlikovanje med dvema različnima položajema članic univerze, in sicer kadar izvajajo nacionalni program visokega šolstva, za katerega zagotavlja sredstva Republika Slovenija (tretji odstavek 10. člena ZVis), in za »druge primere« delovanja članic univerze (četrti odstavek

² Prim. odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-131/04 z dne 21. 4. 2005 (Uradni list RS, št. 50/05, in OdlUS XIV, 24), št. U-I-24/07 z dne 4. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 101/07, in OdlUS XVI, 74) in št. U-I-155/11 z dne 18. 12. 2013 (Uradni list RS, št. 114/13, in OdlUS XX, 12).

³ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-32/02 z dne 10. 7. 2003 (Uradni list RS, št. 73/03, in OdlUS XII, 71).

⁴ Prim. sklep Ustavnega sodišča št. U-I-98/02 z dne 28. 10. 2004.

⁵ Člen 10 ZVis/93 (Pravna subjektiviteta univerze in članic) je določal:

»Univerza je pravna oseba. V okviru univerze se ustanovijo fakultete in umetniške akademije, lahko pa tudi visoke strokovne šole in drugi zavodi – članice univerze (v nadaljnjem besedilu: članice univerze).

Članice univerze imajo pravice in obveznosti, določene s tem zakonom, aktom o ustanovitvi univerze in statutom univerze.

Članice univerze pri izvajanju nacionalnega programa visokega šolstva, za katerega zagotavlja sredstva Republika Slovenija, nastopajo v pravnem prometu s pooblastili, ki jih določa akt o ustanovitvi univerze in statut, v imenu in za račun univerze.

V drugih primerih članice univerze nastopajo v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom univerze.«

⁶ Glej zlasti odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-34/94 in št. U-I-22/94 z dne 25. 5. 1995 (Uradni list RS, št. 39/95, in OdlUS IV, 52).

⁷ Pravica do avtonomije se nanaša le na državne univerze in državne visoke šole, saj se je država kot ustanoviteljica z 58. členom Ustave odpovedala pravicam, ki bi jih imela kot ustanoviteljica (ne pa tudi tistim, ki jih ima kot oblast). To na drugi strani pomeni, da zasebne univerze oziroma visoke šole niso avtonomne, saj njihov ustanovitelj lahko odloča o »svoji« univerzi; seveda v okviru, ki ga s predpisi določi država kot oblast. Da pa bi sploh lahko govorili o avtonomnosti oziroma o pravici do avtonomije državne univerze oziroma državne visoke šole, mora univerza oziroma visoka šola sploh nastati. Država mora zato kot ustanoviteljica univerze oziroma visoke šole najprej zagotoviti njen nastanek (ustanovitev) in šele nato njen nadaljnji obstoj kot pravne osebe (s spoštovanjem njene avtonomnosti) (glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-156/08, opomba 12).

⁸ Prim. odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-156/08, 40. točka obrazložitve, in št. U-I-34/94.

10. člena Ustave). Po tej določbi je razlika med položajema v tem, da smejo članice v primeru, ko izvajajo nacionalni program visokega šolstva, nastopati v pravnem prometu izključno v imenu in za račun univerze, medtem ko lahko v drugih primerih nastopajo v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun. V teh primerih imajo lahko odprt žiro (transakcijski) račun (peti odstavek 10. člena ZVis).

15. Drugih določb, ki bi določene in podrobneje urejale status članic univerze, ZVis ne vsebuje. Tako (še vedno) ni jasno, kakšen je status članic univerze oziroma ali so tudi članice univerze pravne osebe ali ne. Kot navaja predlagatelj in mu pritrjuje tudi Vlada, takšna nejasnost in pomenska nedoločljivost pravne ureditve v praksi povzročata številne težave (npr. pri izvedbi revizijskega postopka pred Računskim sodiščem, pri vpisih v sodni register, pri urejanju oziroma evidentiranju lastništva nad premoženjem, ki ga članica univerze pridobi iz javnih in drugih virov, ter pri sestavi in oddajanju premoženjskih bilanc). Glede na navedeno 10. člen ZVis ne opredeljuje pomensko določljivo in nedvoumno pravnega statusa članic univerze, tako da bi bilo njihovo dolžno ravnanje predvidljivo. Zato je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju z načelom jasnosti in pomenske določljivosti predpisov iz 2. člena Ustave (1. točka izreka).

16. Zakon, ki je v neskladju z Ustavo, lahko Ustavno sodišče v celoti ali delno razveljavi (43. člen ZUstS). Če Ustavno sodišče oceni, da je zakon protiustaven, ker določenega vprašanja, ki bi ga moral urediti, ne ureja ali ga ureja na način, ki ne omogoča razveljavitve, sprejme o tem ugotovitveno odločbo (48. člen ZUstS).

17. Razveljavitev presoje ureditve ni mogoča, ker gre po eni strani za vprašanje, ki ga zakonodajalec protiustavno ni uredil, oziroma bi po drugi strani razveljavitev 10. člena ZVis, kolikor nekatera vprašanja v zvezi s pravnim položajem članic univerze vendarle ureja, pomenila, da niti ta vprašanja ne bi bila urejena, kar bi povzročilo še večjo protiustavnost. Zato je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 48. člena sprejelo ugotovitveno odločbo (1. točka izreka). Na podlagi drugega odstavka 48. člena ZUstS je zakonodajalcu naložilo, naj ugotovljeno protiustavnost odpravi v roku enega leta (2. točka izreka).

C.

18. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 48. člena ZUstS in petega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Rok Čeferin, dr. Dunja Jadek Pensa, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo soglasno.

Dr. Rajko Knez
predsednik

857. Odločba o delni razveljavitvi drugega odstavka 37. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja in odločba o razveljavitvi sodbe Vrhovnega sodišča

Številka: Up-459/17-19

U-I-307/19-10

Datum: 21. 1. 2021

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi A. B., C., ki jo zastopajo Andrej Razdrih, Darja Vidic in Milena Bubnič, odvetniki v Ljubljani, in v postopku za oceno ustavnosti, začetem s sklepom Ustavnega sodišča, na seji 21. januarja 2021

o d l o č i l o :

1. Drugi odstavek 37. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 79/94, 73/95, 39/96, 70/96, 47/97, 3/98, 90/98, 6/99 – popr., 61/00, 64/00 – popr., 91/00 – popr., 59/02, 18/03, 30/03, 35/03 – popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 – popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 25/14, 85/14, 64/18 in 4/20), kolikor določa, da ima v okviru specialistično ambulantne dejavnosti ženska pravico do oploditve z biomedicinsko pomočjo do dopolnjenega 43. leta starosti, se razveljavi.

2. Sodba Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 220/2016 z dne 4. 4. 2017 se razveljavi in zadeva se vrne Vrhovnemu sodišču v novo odločanje.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) je 5. 2. 2014 zavrnil zahtevo pritožnice za povračilo stroškov dveh postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo (v nadaljevanju OBMP) na Češkem v letu 2013, v skupni višini 5.432,32 EUR. Zahtevo za plačilo zdravstvenih storitev, opravljenih v tujini, je zavrnil, ker je pritožnica postopka OBMP na Češkem opravila brez dovoljenja Državne komisije za OBMP in po dopolnjenem 43. letu starosti. Drugostopenjski organ Zavoda je z odločbo z dne 7. 3. 2014 zavrnil pritožbo pritožnice zoper navedeno odločitev.

2. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je s sodbo št. V Ps 662/2014 z dne 2. 12. 2015 ugodilo pritožničnemu zahtevku za odpravo navedenih odločitev Zavoda ter Zavodu naložilo, naj pritožnici povrne stroške zdravljenja na Češkem v višini 4.860,30 EUR (I. in II. točka izreka sodbe). Tožbeni zahtevek za povračilo višjih stroškov zdravljenja na Češkem in stroškov za nakup zdravila je zavrnilo (III. točka izreka sodbe). Zavodu je tudi naložilo, naj pritožnici povrne stroške postopka (IV. točka izreka sodbe). Višje delovno in socialno sodišče je s sodbo št. Psp 60/2016 z dne 19. 5. 2016 zavrnilo pritožbo Zavoda in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu (I., II. in IV. točka izreka sodbe). Zavodu je tudi naložilo, naj pritožnici povrne stroške pritožbenega postopka. Sodišči sta šteli, da je podlaga za priznanje pravice do povračila stroškov zdravljenja v tujini le druga alineja 2. točke prvega odstavka 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 91/07, 76/08, 87/11 – v nadaljevanju ZZVZZ), po kateri je z obveznim zavarovanjem zavarovancem zagotovljeno plačilo zdravstvenih storitev v tujini v višini 90 % vrednosti zdravljenja. Ustavno sodišče je namreč z odločbo št. Up-1303/11, U-I-25/14 z dne 21. 3. 2014 (Uradni list RS, št. 25/14, in OdlUS XX, 21) (z dnem 12. 4. 2014) razveljavilo prvi odstavek 135. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljevanju Pravila OZZ), ker je (v neskladju z Ustavo) določal (dodatne) pogoje za priznanje pravice oziroma stroškov zdravljenja v tujini. Tudi glede na že sprejeta stališča Višjega sodišča pa sta sodišči šteli še, da je v neskladju z Ustavo tudi drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ, po katerem imajo pravico do OBMP le ženske med 18. in 43. letom starosti. Zato ga pri odločanju o pritožničnem zahtevku nista uporabili (t. i. *exceptio illegalis*). Glede očitka Zavoda, da pritožnica za OBMP na Češkem ni imela dovoljenja Državne komisije za OBMP, sta sodišči šteli, da zahteva po odobritvi Državne komisije za OBMP ni bila utemeljena, ker gre v obravnavanem primeru za specialistično ambulantne zdravstvene storitve, ki po pravu Evropske unije (v nadaljevanju EU) ne smejo biti pogojene s predhodno odobritvijo države stalnega prebivališča oziroma države obveznega zdravstvenega zavarovanja.

3. Vrhovno sodišče je ugodilo reviziji Zavoda in sodbi nižjih sodišč spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek pritožnice za odpravo odločb Zavoda in plačilo 4.860,30 EUR zavrnilo. Od-

ločitev je oprlo na stališče, da je pravica do povračila stroškov zdravstvenih storitev, opravljenih v drugih državah članicah EU, po pravu EU načeloma vezana na priznavanje pravice po domači nacionalni pravni ureditvi. Ker ta (Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo, Uradni list RS, št. 70/2000 – v nadaljevanju ZZNPOB, in Pravila OZZ v drugem odstavku 37. člena) posebej določa pogoje in postopek za uveljavitev pravice do OBMP, ki je pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, mora zavarovana oseba, da je upravičena do povračila stroškov za OBMP v tujini v skladu z drugo alinejo 2. točke prvega odstavka 23. člena ZZVZZ, (najprej) izpolniti te pogoje. Ker pritožnica ne izpolnjuje pogojev za OBMP po pravu Republike Slovenije (dovoljenje Državne komisije za OBMP in starost), naj ne bi bila upravičena do povračila stroškov takega zdravljenja, če bi ga opravila v Republiki Sloveniji, zato pa naj tudi ne bi mogla biti upravičena do povračila stroškov takega zdravljenja v tujini v skladu s pravom EU (čeprav gre za t. i. specialistično ambulantno zdravstvene storitve). Vrhovno sodišče je dodalo še, da namen odobritve Državne komisije za OBMP, ki ga kot pogoj za izvedbo OBMP določa 12. člen ZZNPOB, ni odobritev zdravljenja v tujini, temveč odobritev izvedbe postopka OBMP, kot ga ureja ZZNPOB. Glede drugega odstavka 37. člena Pravil OZZ, po katerem je ženska upravičena do OBMP le do dopolnjenega 43. leta starosti, pa je sprejelo stališče, da ta le podrobneje ureja drugi odstavek 6. člena ZZNPOB, po katerem mora biti ženska v starostni dobi, primerni za rojevanje.

4. Pritožnica zatrjuje kršitev 14., 15., 22., 50., 51., 55. in 153. člena Ustave. Poudarja (pri tem se opira na stališča sodišč prve in druge stopnje), da je upravičena do povračila stroškov ambulantnega (nebolnišničnega) zdravljenja neplodnosti v tujini, saj za uveljavitev tovrstne zdravstvene storitve predhodna odobritev ni zahtevana oziroma celo ni dovoljena. Glede na navedeno meni, da je z vidika več ustavnih določb sporno stališče Vrhovnega sodišča, da ji povračilo stroškov zdravljenja v tujini ne pripada, ker je poseg v tujini opravila brez dovoljenja Državne komisije za OBMP. Hkrati trdi, da je v neskladju z Ustavo in pravom EU tudi sama ureditev iz 12. člena ZZNPOB, ki pogojuje izvedbo postopka OBMP z dovoljenjem Državne komisije za OBMP. Pojasnjuje, da za dovoljenje Državne komisije za OBMP za oploditev z uporabo darovanih spolnih celic v tujini ni zaprosila, saj takega dovoljenja, glede na vezanost komisije na drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ, ne bi dobila. Vložitev zahteve naj bi bila zato popolnoma nesmiselna. S tem pa bi izgubila tudi dragocen čas, v katerem bi, če bi postopek pravočasno opravila in bi bil ta tudi uspešen, lahko prišlo do rojstva otroka. Hkrati naj bi bilo pogojevanje uveljavitve zdravstvenih storitev (ki niso bolnišnične) v drugih državah članicah EU v direktnem nasprotju s prakso Sodišča EU kot tudi Direktive 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu (UL L 88, 4. 4. 2011 – Direktiva 2011/24/EU). Člen 12 ZZNPOB naj bi tudi prekomerno posegal v pravico do svobodnega odločanja o rojstvu otrok iz 55. člena Ustave in naj bi bil tudi v neskladju z 2., 14., 15., 51. in 153. členom Ustave. Pritožnica še dodaja, da je Vrhovno sodišče opozorila na neskladje 12. člena ZZNPOB z Ustavo in pravom EU, vendar naj se Vrhovno sodišče do tega ne bi opredelilo. Pritožnica izpodbija tudi stališča Vrhovnega sodišča glede starostne meje, ki jo za uveljavitev pravice do OBMP določa drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ in glede katere Vrhovno sodišče meni, da le podrobneje ureja pojem »starostn[e] dob[e], ki je primerna za rojevanje« iz drugega odstavka 6. člena ZZNPOB. Pritožnica meni, da drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ s tem, ko določa starostno mejo za uveljavitev pravice do OBMP, v nasprotju z drugim odstavkom 51. člena Ustave omejuje zakonsko zagotovljeno pravico do OBMP. Hkrati naj bi pogojevanje pravice do OBMP z določeno starostjo kršilo tudi 14. člen Ustave. Pritožnica obširno napada tudi stališče Vrhovnega sodišča, da je pojem »starostn[a] dob[a], ki je primerna za rojevanje« iz drugega odstavka 6. člena ZZNPOB pravni standard, ki ga Pravila OZZ v drugem odstavku 37. člena (le) konkretizirajo. Stališče naj bi

bilo v nasprotju z več ustavnopravnimi jamstvi, zagotovljenimi v okviru 22. člena Ustave (prepoved samovoljnega odstopa od ustaljene sodne prakse, prepoved sodniške samovolje).

5. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-459/17, U-I-307/19 z dne 17. 10. 2019 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo z namenom, da presodi, ali so bile z izpodbijano sodbo Vrhovnega sodišča pritožnici kršene človekove pravice oziroma temeljne svoboščine. Ustavno sodišče je hkrati na podlagi drugega odstavka 59. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12 in 23/20 – v nadaljevanju ZUstS) začelo postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti drugega odstavka 37. člena Pravil OZZ, kolikor določa, da ima v okviru specialistično ambulantne dejavnosti ženska pravico do OBMP do dopolnjenega 43. leta starosti.

6. Ustavno sodišče je v skladu s prvim odstavkom 56. člena ZUstS o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo pritožnico in Vrhovno sodišče ter sklep o sprejemu ustavne pritožbe in začetku postopka za oceno ustavnosti skupaj z ustavno pritožbo posredovalo Zavodu, da nanj v skladu s prvim odstavkom 28. člena ZUstS odgovori.

7. Zavod meni, da drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ vsebinsko ne nasprotuje zakonski opredelitvi pravice do postopka OBMP, kot ga opredeljuje drugi odstavek 6. člena ZZNPOB, temveč jo v zakonsko dovoljenem obsegu zgolj konkretizira. Pri opredelitvi starosti v postopkih OBMP v Pravilih OZZ naj bi šlo za natančnejšo strokovno opredelitev »starostne dobe, primerne za rojevanje«, tj. za standard storitve, kot je strokovno doktrinarno utemeljena glede na sprejeto stališče medicinske stroke oziroma Razširjenega strokovnega kolegija za ginekologijo in porodništvo. Določitev zgornje meje starosti 43 let za izvajanje postopka OBMP po mnenju Zavoda ne pomeni določitve starosti ženske z namenom omejevanja njene pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, temveč medicinsko doktrinarno starostno obdobje, v okviru katerega je postopek OBMP še strokovno utemeljen za zdrav razvoj ploda in brez nevarnosti za zdravje ali poslabšanje zdravstvenega stanja matere. Medicinsko naj bi bilo dokazano, da nosečnost zunaj običajnega reproduktivnega obdobja lahko včasih predstavlja nevarnost za zdravje obeh, otroka in matere. Poleg tega naj bi obstajali tudi etični in moralni zadržki glede umetne oploditve žensk, ki so prekoračile določena leta, primerna za rojevanje. Zavod se zato ne strinja z očitkom pritožnice, da gre v primeru omejitve zdravljenja na podlagi starosti za nedopustno diskriminacijo. Zavod navaja, da je z analiziranimi podatki iz klinične prakse izkazano, da je starostna meja za ženske (43 let), kot jo je opredelila medicinska stroka, določena ustrezno in skladno z doktrino zahtevane koristnosti medicinskih postopkov (da bi se izognili nepotrebnim in neetičnim posegom v telesno in duševno integriteto upravičencev), saj so do 43. leta dosežene stopnje rojstev, ki so nad mejo absolutne medicinske učinkovitosti, po tem letu pa (upoštevaje izsledke aktualnih tujih strokovnih člankov na tem področju) v večini primerov praktično ni več (statistično upošteveno) zabeleženih rojstev v posledici postopkov zunajtelesne oploditve.

8. Ustavno sodišče je pritožnici poslalo odgovor Zavoda na ustavno pritožbo in sklep o začetku postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti. Pritožnica v roku, ki ji ga je postavilo Ustavno sodišče, ni odgovorila.

B. – I.

9. Prvi odstavek 51. člena Ustave določa, da ima vsakdo pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon. Ustava v drugem odstavku 50. člena, ki ureja pravico do socialne varnosti, hkrati določa, da država ureja obvezno zdravstveno zavarovanje ter skrbi za njegovo delovanje. Zakonodajalec mora, ne glede na to, ali se pravica do zdravstvenega varstva zagotavlja iz javnih sredstev (drugi odstavek 51. člena Ustave) ali iz obveznega zavarovanja, njeno vsebino urediti z zakonom. Pri tem mora (tudi) zaradi narave pravice do zdravstvenega varstva določiti način njenega uresničevanja (drugi odstavek 15. člena Ustave), hkrati pa lahko določi tudi

ustavno dopustne omejitve te pravice.¹ Na zakonodajalcu torej je, da določi subjekte, vrsto in obseg pravic, ki tem subjektom pripadajo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ter način oziroma postopek njihovega uveljavljanja.

10. Navedeno vsebino ureja predvsem ZZVZZ kot temeljni predpis za področje obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ta v 23. členu določa zdravstvene storitve, katerih plačilo se zagotavlja z obveznim zavarovanjem in v kolikšnem deležu. Po prvi alineji 3. točke prvega odstavka 23. člena ZZVZZ je najmanj v vrednosti 80% zagotovljeno plačilo storitev v zvezi z zagotavljanjem in zdravljenjem zmanjšane plodnosti ter z umetno oploditvijo, sterilizacijo in umetno prekinitvijo nosečnosti. Obvezno zdravstveno zavarovanje zagotavlja tudi plačilo zdravstvenih storitev, ki se opravijo v tujini. V tem primeru je njihovo plačilo zagotovljeno najmanj v vrednosti 90% (druga alineja 2. točke prvega odstavka 23. člena ZZVZZ). ZZVZZ drugih določb v zvezi z zagotavljanjem in zdravljenjem zmanjšane plodnosti in umetno oploditvijo nima. Zdravljenje neplodnosti in postopke OBMP ureja poseben zakon, tj. ZZNPOB.

11. ZZNPOB ureja zdravstvene ukrepe, s katerimi se ženski in moškemu pomaga pri spočetju otroka in se jima tako omogoči uresničevati svobodo odločanja o rojstvih njunih otrok, ki jo zagotavlja 55. člen Ustave. V 2. členu določa, da ima vsakdo pravico do zdravljenja neplodnosti na način in pod pogoji, ki jih določa ta zakon, ter da se morata v postopkih OBMP varovati človekovo dostojanstvo in njegova pravica do zasebnosti, posebna skrb pa se mora posvetiti varovanju zdravja ter koristim in pravicam bodočega otroka. Tretji odstavek 4. člena ZZNPOB določa, da se vsi postopki OBMP izvajajo skladno z dosežki in razvojem biomedicinske znanosti. V II. poglavju ZZNPOB opredeljuje upravičence do postopkov OBMP. V prvem odstavku 6. člena tako določa, da sta do postopkov OBMP upravičena zakonca ali zunajzakonska partnerja, ki sta polnoletna, razsodna in v primerni starosti za opravljanje starševskih dolžnosti ter v takem psihosocialnem stanju, v skladu s katerim se lahko utemeljeno pričakuje, da bosta sposobna opravljati starševske dolžnosti v korist otroka. V drugem odstavku istega člena pa določa, da mora biti ženska v starostni dobi, ki je primerna za rojevanje. Zakon ureja še druga vprašanja, ki se nanašajo na zdravljenje neplodnosti in postopke OBMP. Tako med drugim opredeljuje izvajalce OBMP (15. do 18. člen ZZNPOB),² položaj, sestavo, način odločanja in naloge Državne komisije za OBMP (19. do 21. člen ZZNPOB)³ ter ureditev postopka OBMP (22. do 29. člen ZZNPOB).

12. Zakonodajalec je torej pravico do zdravstvenega varstva, kolikor ta obsega zdravstvene ukrepe, ki naj parom omogočijo spočetje otroka (zdravljenje neplodnosti in OBMP) in s tem uresničitev pravice iz 55. člena Ustave, uredil z ZZNPOB. Pri opredelitvi upravičenke do postopkov OBMP je poleg okoliščin iz prvega odstavka 6. člena ZZNPOB, ki veljajo tudi za upravičenca, kot pomembno, torej tako, ki vpliva na njeno (s tem pa tudi na njuno) upravičenost do postopkov OBMP, določil tudi njeno starost.⁴ Določil namreč je, da mora biti žen-

ska v starostni dobi, ki je primerna za rojevanje. Drugih določb v zvezi s tako opredeljenim pogojem na strani upravičenke do postopkov OBMP ZZNPOB nima. Določa pa, da postopke OBMP opravlja skupina biomedicinskih strokovnjakov pod vodstvom zdravnika, ki je odgovoren, da se postopki OBMP izvajajo v skladu s tem zakonom, ter da je za izvedbo vsakega prvega postopka OBMP potrebno poprejšnje soglasje strokovnega posvetovalnega telesa centra OBMP⁵ (drugi odstavek 15. člena ZZNPOB). Prav tako, ko gre za postopke OBMP s spolnimi celicami darovalke ali darovalca,⁶ določa še, da se opravi na predlog zdravnika – specialista ginekologije in porodništva – po pridobitvi soglasja strokovnega posvetovalnega telesa centra za OBMP in z dovoljenjem Državne komisije za OBMP (prvi odstavek 12. člena ZZNPOB).

13. Po ZZVZZ je Zavod nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja. Kot tak opravlja pomembne naloge, ki naj zagotovijo izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja. Med temi je tudi sprejemanje splošnih aktov za uresničevanje zdravstvenega zavarovanja (druga alineja drugega odstavka 70. člena ZZVZZ). Člen 26 ZZVZZ daje Zavodu pooblastilo, da v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje, s splošnim aktom določi natančnejši obseg zdravstvenih storitev iz prvega odstavka 23. člena ter 23.c člena tega zakona, ki se zagotavljajo v breme obveznega zavarovanja, natančnejši postopek uveljavljanja pravic, standarde in normative. Na podlagi navedenega zakonskega pooblastila je Zavod v Pravilih OZZ kot splošnem aktu, izdanem za izvrševanje javnih pooblastil, podrobneje uredil vrste in obseg pravic, obveznosti zavezancev in zavarovanih oseb, pogoje in postopke za uresničevanje pravic, standarde zdravstvenih storitev, pripomočkov in zobno protičnih pripomočkov, varstvo pravic zavarovanih oseb ter nadzor uresničevanja pravic in obveznosti (1. člen Pravil OZZ). V zvezi s pravico do OBMP je v drugem odstavku 37. člena Pravil OZZ med drugim določil, da ima v okviru specialistično ambulantne dejavnosti ženska pravico do OBMP od dopolnjenega 18. leta starosti do dopolnjenega 43. leta starosti.

14. Prvi odstavek 51. člena Ustave od države zahteva, naj uredi način uresničevanja pravice do zdravstvenega varstva. Navedeno pomeni, da je ta določba glede razmerja med zakonodajalcem in izvršilno oblastjo ter v tem razmerju do drugega odstavka 120. člena Ustave, ki ureja vezanost uprave na Ustavo in zakon (t. i. načelo zakonitosti oziroma legalitetno načelo), specialna določba. Zato Ustavno sodišče ustavnost Pravil OZZ presoja z vidika te določbe (v zvezi z drugim odstavkom 50. člena Ustave) in ne z vidika drugega odstavka 120. člena Ustave.⁷

15. Določitev pogojev uveljavljanja pravice do zdravstvenega varstva in način njenega uresničevanja sta glede na prvi odstavek 51. člena v zvezi z drugim odstavkom 50. člena Ustave izrecno pridržana zakonu. Tudi iz splošnih načel, ki urejajo možnosti omejevanja in določanje načina izvrševanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin (drugi in tretji odstavek 15. člena Ustave), izhaja enako.⁸ Zato lahko sistem pravic in v tem okviru tudi njihove omejitve ureja le zakon.⁹ Podzakonski akt ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, sme zakonsko normo razčleniti le do te mere, da s tem sam ne

¹ Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1303/11, U-I-25/14, 9. točka obrazložitve.

² Postopke OBMP opravljajo centri za OBMP, ki imajo za to dejavnost posebno dovoljenje (16. člen ZZNPOB).

³ Med naloge Državne komisije za OBMP spada npr. dajanje dovoljenja za izvajanje vsakega postopka OBMP z uporabo spolnih celic darovalca in darovalke (osma alineja 21. člena ZZNPOB).

⁴ Iz zakonodajnega gradiva (Poročevalec DZ, št. 18/00 z dne 17. 3. 2000) izhaja, da je zakonodajalec štel, da se splošno načelo posebne skrbi za blaginjo (bodočega) otroka kaže tudi v zahtevi, da morata biti zakonca oziroma zunajzakonska partnerja primerne starosti, in sicer take starosti, da se lahko domneva, da bosta, ko se bo otrok rodil, sposobna opravljati starševske dolžnosti v njegovo korist. Tudi ženska mora biti v starosti, ki je primerna za rojevanje. Šlo naj bi za to, da je tako za zdravje ženske kot tudi za zdravje otroka nosečnost zunaj reproduktivnega obdobja lahko zelo nevarna. Poleg tega naj bi bili prisotni tudi resni moralni in drugi zadržki do tega, da rojevajo otroka ženske, ki štejejo toliko let, da bi po naravnih zakonitostih morale postati že babice, ne matere.

⁵ Strokovno posvetovalno telo sestavljajo zdravnik, strokovnjak s področja embriologije, socialni delavec in diplomirani univerzitetni pravnik, ki jih imenuje direktor centra za OBMP (drugi odstavek 12. člena ZZNPOB).

⁶ Darovalec semenskih celic je moški, čigar semenske celice se uporabijo za oploditev ženske, ki ni njegova zakonska žena ali zunajzakonska partnerica. Darovalka jajčnih celic je ženska, katere jajčne celice se uporabijo za oploditev druge ženske (9. člen ZZNPOB).

⁷ Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1303/11, U-I-25/14.

⁸ Glej prav tam, 10. točka obrazložitve.

⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-50/97 z dne 16. 12. 1999 (Uradni list RS, št. 109/99, in OdlUS VIII, 281), 6. točka obrazložitve.

opredeljuje izvirno pravic in obveznosti in da zlasti z zakonom urejenih pravic in obveznosti ne zožuje.¹⁰

16. Zavod navaja, da je z določitvijo zgornje starostne meje, do katere ima ženska pravico do OBMP, le podrobneje opredelil starostni pogoj za upravičenost ženske do OBMP, tj. standard te zdravstvene storitve. Pooblastilo za to naj bi imel v 26. členu ZVZZ.¹¹ Ker naj bi šlo za strokovno vprašanje, ki ni primerno za zakonsko urejanje, Zavod meni, da s tem ni prekoračil zakonsko opredeljenega obsega pravice.

17. Zakonodajalec je pravico do zdravstvenega varstva, kolikor ta obsega zdravstvene ukrepe, ki naj parom omogočijo spočetje otoka, uredil s posebnim zakonom. Pri tem je določil tudi pogoje, ki jih morata ženska in moški izpolnjevati, da se opravi postopek OBMP. Ti zahtevajo, da je ženska v starostni dobi, ki je primerna za rojevanje. Tako opredeljen zakonski pogoj ne izključuje, da se OBMP (vsaj izjemoma) odobri ženski, ki je dopolnila 43 let, če ni drugih strokovno utemeljenih (prepoznanih) ovir, ki bi preprečevale izvedbo OBMP. Odobritev OBMP pri ženski, stari 43 let ali več, pa onemogoča drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ.

18. Zavod trdi, da je s tako določitvijo starosti upravičenke do OBMP le konkretiziral zakonsko opredeljen starostni pogoj (26. člen ZVZZ). Čeprav je Zavod pri starostni omejitvi nedvomno sledil ugotovitvam medicinske stroke, navedeni utemeljitvi v konkretnem primeru ni mogoče slediti. Če bi zakonodajalec želel, da Zavod navedeni starostni pogoj konkretizira z določitvijo (absolutne) starostne meje, po kateri OBMP ni več mogoča, bi ga moral za to izrecno pooblastiti. Takega pooblastila ZZNPOB ne vsebuje.¹² Iz zakonodajnega gradiva (Poročevalec DZ, št. 18/00 z dne 17. 3. 2000) je mogoče sklepati, da zakonodajalec podrobneje opredelitve starosti upravičenke do OBMP ni nameraval prepustiti Zavodu, saj je štel, da je zakonska določba dovolj natančna. Na takšno stališče zakonodajalca je mogoče sklepati tudi iz tega, da je bila za obravnavanje in reševanje pomembnejših vprašanj v zvezi z izvajanjem ZZNPOB pri Ministrstvu za zdravje ustanovljena Državna komisija za OBMP. Med njene naloge spadata tudi predlaganje strokovnih pravil za delo na področju OBMP ministru, pristojnemu za zdravstvo, in njihovo sprotno usklajevanje z razvojem medicinske znanosti

¹⁰ Primerjaj odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-50/97 (6. in 7. točka obrazložitve) in št. U-I-125/97 z dne 24. 6. 1998 (Uradni list RS, št. 51/98, in OdlUS VII, 139), 15. točka obrazložitve.

¹¹ Standard so po 2. členu Pravil OZZ vrsta, količina, normativi in vrednost zdravstvenih storitev iz obveznega zavarovanja ter pogoji in postopki uveljavljanja pravic.

¹² ZZNPOB določa pooblastila za podzakonsko normiranje z zakonom opredeljene vsebine. Ta so dana le Ministrstvu za zdravje.

ter spremljanje napredka biomedicinske znanosti na področju reproduktivne medicine in po potrebi predlaganje sprememb in dopolnitev veljavne zakonodaje pristojnemu ministru (sedma in deveta alineja 21. člena ZZNPOB).

19. Glede na navedeno je podzakonski akt (37. člen Pravil OZZ) brez izrecnega zakonskega pooblastila parom, v katerih je ženska dopolnila 43 let, omejil pravico do OBMP (6. člen ZZNPOB). Pravila OZZ so z določitvijo zgornje starostne meje upravičenke do OBMP prekoračila okvir ustavno dopuščene podzakonskega urejanja pravice do zdravstvenega varstva iz prvega odstavka 51. člena v zvezi z drugim odstavkom 50. člena Ustave, ki v obravnavnem primeru omogoča uresničiti pravico do svobodnega odločanja o rojstvu otrok iz prvega odstavka 55. člena Ustave. Pooblastilo bi moralo biti v tolikšni meri določeno, da bi Pravila OZZ opredelila le način izvrševanja pravice. Če te določnosti ni, Pravila OZZ posegajo v tvarino zakonskega urejanja.

20. Glede na navedeno je Ustavno sodišče drugi odstavek 37. člena Pravil OZZ, kolikor določa, da ima v okviru specialistično ambulantne dejavnosti ženska pravico do OBMP do dopolnjenega 43. leta starosti, razveljavilo (1. točka izreka).

B. – II.

21. Izpodbijana sodba Vrhovnega sodišča temelji na določbi Pravil OZZ, za katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju s prvim odstavkom 51. člena v zvezi z drugim odstavkom 50. člena Ustave. Zato je bila z njo pritožnici kršena pravica iz prvega odstavka 51. člena Ustave. Ustavno sodišče je izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Vrhovnemu sodišču v novo odločanje (2. točka izreka). Ker je bilo treba izpodbijano sodbo razveljaviti že iz navedenega razloga, se Ustavno sodišče v presojo drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic ni spuščalo.

C.

22. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi tretjega odstavka 45. člena in prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Rok Čeferin, dr. Dunja Jadek Pensa, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo s sedmimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnica Jadek Pensa in sodnik Accetto, ki sta dala odklonilni ločeni mnenji. Sodnica Mežnar je dala pritrdilno ločeno mnenje.

Dr. Rajko Knez
predsednik

OBČINE

BLED

858. Zaključni račun proračuna Občine Bled za leto 2020

Na podlagi tretjega odstavka 98. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US) in 16. člena Statuta Občine Bled (Uradni list RS, št. 67/09 – UPB, 87/12, Uradno glasilo slovenskih občin, št. 30/2017) je Občinski svet Občine Bled na 11. redni seji dne 16. 3. 2021 sprejel

**ZAKLJUČNI RAČUN
proračuna Občine Bled za leto 2020**

1. člen

Sprejme se zaključni račun proračuna Občine Bled za leto 2020.

2. člen

Prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki proračuna Občine Bled so bili v letu 2020 realizirani v naslednjih zneskih (v €):

Konto	Opis	Realizacija 2020
A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV		
I.	SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74+78)	11.839.802,80
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	
70	DAVČNI PRIHODKI (700+703+704+706)	8.234.584,95
700	Davki na dohodek in dobiček	4.864.263,00
703	Davki na premoženje	2.131.498,60
704	Domači davki na blago in storitve	1.238.823,35
706	Drugi davki in prispevki	0,00
71	NEDAVČNI PRIHODKI (710+711+712+713+714)	2.945.590,18
710	Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	684.193,70
711	Takse in pristojbine	97.416,25
712	Globe in druge denarne kazni	469.004,96
713	Prihodki od prodaje blaga in storitev	351.676,04
714	Drugi nedavčni prihodka	1.343.299,23
72	KAPITALSKI PRIHODKI (720+722)	16.111,82
720	Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	391,82
722	Prihodki od prodaje zemljišč in neopredmetenih sredstev	15.720,00
74	TRANSFERNI PRIHODKI (740+741)	643.515,85
740	Transferni prihodka iz drugih javnofinančnih institucij	642.449,13

741	Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije in iz drugih držav	1.066,72
II.	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	11.932.343,87
40	TEKOČI ODHODKI (400+401+402+403+409)	4.635.895,69
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	978.926,53
401	Prispevki delodajalcev za socialno varnost	152.774,59
402	Izdatki za blago in storitve	3.385.909,04
403	Plačila domačih obresti	14.363,36
409	Rezerve	103.922,17
41	TEKOČI TRANSFERI (410+411+412+413)	3.085.049,88
410	Subvencije	22.166,52
411	Transferi posameznikom in gospodinjstvom	1.323.210,23
412	Transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam	313.603,58
413	Drugi tekoči domači transferi	1.426.069,55
42	INVESTICIJSKI ODHODKI (420)	4.072.889,08
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	4.072.889,08
43	INVESTICIJSKI TRANSFERI (431+432)	138.509,22
431	Investicijski transferi pravnim in fizičnim osebam, ki niso proračunski uporabniki	134.139,73
432	Investicijski transferi proračunskim uporabnikom	4.369,49
III.	PRORAČUNSKI PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ) (I.–II.)	-92.541,07
B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB		
IV.	PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV (75)	206,54
750	Prejeta vračila danih posojil	206,54
V.	DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV (44)	0,00
441	Povečanje kapitalskih deležev in finančnih naložb	0,00
VI.	PREJETA MINUS DANA POSOJILA IN SPREMEMBE KAPITALSKIH DELEŽEV (IV.-V.)	206,54
C. RAČUN FINANCIRANJA		
VII.	ZADOLŽEVANJE (50)	0,00
500	Domače zadolževanje	0,00
VIII.	ODPLAČILA DOLGA (55)	311.415,78
550	Odplačila domačega dolga	311.415,78

IX.	POVEČANJE (ZMANJŠANJE) SREDSTEV NA RAČUNIH (III.+VI.+X.)=(I.+IV.+VII.)-(II.+V.+VIII.)	-403.750,31
X.	NETO ZADOLŽEVANJE (VII.-VIII.)	-311.415,78
XI.	NETO FINANCIRANJE (VI.+X.-IX.)=III.	92.541,07
	STANJE SREDSTEV NA RAČUNIH OB KONCU PRETEKLEGA LETA (31. 12. 2019 konto 900900)	2.021.736,03
	- OD TEGA PRESEŽEK FINANČNE IZRAVNAVE IZ PRETEKLEGA LETA	

3. člen

Zaključni račun proračuna Občine Bled za leto 2020 sestavljata splošni del in posebni del. V splošnem delu je podan podrobnejši prikaz predvidenih in realiziranih prihodkov in odhodkov oziroma prejemkov in izdatkov iz bilance prihodkov in odhodkov, računa finančnih terjatev in naložb ter računa financiranja, v posebnem delu pa prikaz predvidenih in realiziranih odhodkov in drugih izdatkov proračuna Občine Bled za leto 2020.

Sestavni del zaključnega računa je tudi načrt razvojnih programov, v katerem je podan prikaz podatkov o načrtovanih vrednostih posameznih projektov, njihovih spremembah tekom leta 2020 ter o njihovi realizaciji v tem letu.

4. člen

Zaključni račun proračuna Občine Bled za leto 2020 se brez prilog objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, celotno gradivo pa na spletni strani Občine Bled: <http://www.e-bled.si/>

Št. 032-4/2021-2
Bled, dne 16. marca 2021

Župan
Občine Bled
Janez Fajfar

ŠEMPETER - VRTOJBA

859. Sklep o ukinitvi statusa grajenega javnega
dobra lokalnega pomena

Na podlagi 247. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/07), 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE) ter 15. in 87. člen člena Statuta Občine - Vrtojba (Uradni list RS, št. 5/18) je Občinski svet Občine Šempeter - Vrtojba na 23. redni seji dne 18. 3. 2021 sprejel

SKLEP

o ukinitvi statusa grajenega javnega dobra
lokalnega pomena

1.

Nepremičninam s parc. št. 3570/9, 3570/10, 3570/11 in 3570/12, vse k. o. 2316 Vrtojba, se odvzame status grajenega javnega dobra lokalnega pomena.

2.

Nepremičnine navedene v 1. členu tega sklepa prenehajo imeti značaj javnega dobra in se zanje vknjiži lastninska pravica na ime Občina Šempeter - Vrtojba, Trg Ivana Roba 3a, 5290 Šempeter pri Gorici, matična številka: 1358227000.

3.

Sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 711-8/2021-2
Šempeter pri Gorici, dne 18. marca 2021

Župan
Občine Šempeter - Vrtojba
mag. Milan Turk

VSEBINA

MINISTRSTVA

853. Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev podzemnih elektroenergetskih vodov izmenične nazivne napetosti nad 1 kV do 400 kV 2675
854. Odredba o začasnih ukrepih na področju izvajanja pripravništva, sekundariata in specializacije v času obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 2681
855. Odredba o višini prispevkov za osebno dopolnilno delo 2681

USTAVNO SODIŠČE

856. Odločba o ugotovitvi, da je 10. člen Zakona o visokem šolstvu v neskladju z Ustavo 2682
857. Odločba o delni razveljavitvi drugega odstavka 37. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja in odločba o razveljavitvi sodbe Vrhovnega sodišča 2684

OBČINE

BLED

858. Zaključni račun proračuna Občine Bled za leto 2020 2688

ŠEMPETER - VRTOJBA

859. Sklep o ukinitvi statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena 2689

